

แนวปฏิบัติที่ดีในการระดมทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

BEST PRACTICE SCHOOLS IN FUNDRAISING FOR EDUCATION IN BASIC
SCHOOL MINISTRY OF EDUCATION OF SCHOOLS

พรเทพ โพธิ์พันธุ์

Pornthep Pophan

พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ

Pacharawit Chansirisira

เฉลย ภูมิพันธุ์

Chaloey Pumipuntu

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

E-mail: pt101.pop@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา และศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียน ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) ได้โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 378 โรง ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับการระดมทุน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 1,134 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของโรงเรียนด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.228 – 0.876 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.985 วิเคราะห์ข้อมูลหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระยะที่ 2 ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการระดมทุนเพื่อการศึกษา ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายเป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการระดมทุนเพื่อการศึกษา ระดับประถมศึกษา 1 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสำรวจข้อมูล แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของโรงเรียนด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.53, S.D. = 0.65) องค์ความรู้ด้าน

* Received 29 May 2020; Revised 14 July 2020; Accepted 18 July 2020

การระดมทุนเพื่อการศึกษาที่ต้องการฝึกอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.53) และแนวปฏิบัติที่ดีในการระดมทุนของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาจะต้องมีอย่างน้อย 3 ขั้นตอน 18 องค์ประกอบ ส่วนในระดับมัธยมศึกษาจะต้องมีอย่างน้อย 3 ขั้นตอน 20 องค์ประกอบ

คำสำคัญ: แนวปฏิบัติที่ดี, การระดมทุนเพื่อการศึกษา, การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The purposes of this research were to study current condition of the school in fundraising for education. And To study best practices schools in fundraising. This research integrated Mix-method. The research study was divided into 2 phases as follows: Phase 1: were study current condition of the school in fundraising for education. The research integrated quantitative research methods. The samples used in the study were drawn from multi-stage random sampling. There are 378 schools under the Office of the Basic Education Commission, consisting of the school administrators, teachers involved in fundraising and chairmen of basic education committees from 1,134 sample. The instrument used as a questionnaire with a discrimination between 0.228 – 0.876 reliability of 0.985. The data analysis included the Mean and Standard Deviation. Phase 2: were study best practices schools for fundraising. The research integrated quantitative research methods. The target group is a school that is successful in raising funds. Primary level 1 school and secondary school amount 1 school. The research instruments used were survey data, observation questionnaire, analytical interview, the research findings revealed that: Current condition of the school in education funding at the highest level ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.65), fundraising knowledge for education that needs training at the highest level ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.53). And best practices in successful schools for fundraising. It has been found that the fundraising for primary schools' element of a successful fundraising institution will require 3 steps, 18 elements and secondary element of a successful fundraising institution will require 3 steps, 20 elements.

Keywords: Best Practices, Fundraising for Education, Basic Education.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติสาระสำคัญในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐบาลด้านการศึกษาโดยมาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ อย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และบัญญัติเกี่ยวกับการสนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษา รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน ในส่วนของบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในลักษณะเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมาตรา 10 วรรคหนึ่งได้บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ประกอบกับ มาตรา 14 บัญญัติว่า บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณี คือ การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด และได้รับการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปรับปรุงแก้ไข ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ใน หมวด 1 มาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในการจัดการศึกษา มาตรา 8 (2) ให้ยึดหลักว่า “ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” และในมาตรา 9 กำหนดว่า “การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และ (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น” (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547)

จากรายงานการปฏิรูปงบประมาณการศึกษาไทย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ระบุว่า ในปัจจุบันทรัพยากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาของไทยยังคงจำกัดวงแคบอยู่ที่งบประมาณทางการศึกษา ซึ่งมาจากงบประมาณของรัฐเป็นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 99.4 เก็บมาจากเงินภาษีของประชาชน งบประมาณทางการศึกษาที่ได้มาจากเงินอุดหนุนของท้องถิ่นมีเพียงร้อยละ 0.6 แม้ว่ารัฐจะเป็นฝ่ายจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่

การศึกษาเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เกิดผลในแง่ของการลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาสและทางรายได้ในสังคม ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อยกว่าผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ประเทศไทยยังขาดแนวคิดในการจัดตั้งกองทุน (Endowment) เพื่อเก็บดอกผลไปจัดการศึกษา เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีวัฒนธรรมในการบริจาคเพื่อการศึกษา ทั้ง ๆ ที่ในแต่ละปีคนไทยบริจาทรพียสินเพื่อการกุศลเป็นจำนวนมาก แต่มีวัฒนธรรมในการบริจาคเพื่อศึกษาน้อย เนื่องจากเห็นว่า การจัดการศึกษาเป็นความรับผิดชอบของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียว ดังนั้นทรัพยากรทางการศึกษาของไทยจึงยังจัดอยู่ในความหมายที่แคบ เนื่องจากจำกัดอยู่ในเงินงบประมาณของรัฐมีภาวะการพึ่งพาสูง เอกชนและชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและส่วนช่วยสนับสนุนการศึกษาน้อย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549) การให้สถานศึกษามีอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษา เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้เรียนตามแนวทางการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน สอดคล้องกับมาตรา 39 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวถึง “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง” (กรมสามัญศึกษา, 2546) จะเห็นได้ว่า ในการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้มีจุดเน้นสำคัญในการปฏิรูป คือ การปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้มีการระดมทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร การบริหารและการใช้ทรัพยากรให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัว โปร่งใสและตรวจสอบได้

อย่างไรก็ตาม จากรายงานการติดตามประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินงานระดมทรัพยากรและการลงทุน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันทางสังคมอื่นและต่างประเทศ พบว่า ยังไม่มีมาตรการในการระดมทรัพยากรด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษา และยังไม่มีความก้าวหน้าในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549) ผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาดังกล่าวจากรายงานสรุปผลการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 6 ปีของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า การระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมยังดำเนินการได้ไม่กว้างขวางเท่าที่ควร เนื่องจากรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องส่งเสริมและให้แรงจูงใจให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาซึ่งจากการติดตามผล พบว่า การสนับสนุนการอุดหนุนจากรัฐ

สำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันสังคมและองค์กรต่าง ๆ ยังไม่มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548)

เพื่อให้การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแทบทุกแห่งจึงจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการ ขอรับการสนับสนุน หรือ ระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ปรับปรุงแก้ไขฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) หมวด 8 มาตรา 58 ที่กำหนดให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุน ด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ มาใช้ในการจัดการศึกษา การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ อาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาใช้ในการจัดการศึกษาเนื่องจากการระดมทุนเพื่อการศึกษา เป็นแนวคิดใหม่ในด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาของประเทศไทย มีการศึกษา วิจัย เผยแพร่ในเรื่องดังกล่าว น้อยมาก

ในจากการศึกษายังพบว่า วีระวัชร สุนทรนนท์ ได้ทำการพัฒนาแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา กรณีศึกษา: โรงเรียนวัดศรีวังค์ โรงเรียนวัดท่าใหม่ โรงเรียนวัดลาดระโงง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในสถานศึกษาขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้น ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดเป้าประสงค์ 2) การค้นหาโอกาสและพิจารณาถึงปัญหาอุปสรรค 3) การแปลงโอกาสให้เป็นแนวทางปฏิบัติ 4) การเลือกแนวทางที่ดีที่สุด 5) การตรวจสอบและประเมินผลงาน โดยนำไปทดลองใช้แนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก จากการประเมินผลการทดลองใช้ ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษา โดยประเมินผลแล้วเห็นว่า แนวทางการวางแผน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ทั้ง 5 ขั้นตอน มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กต่อไป ได้ (วีระวัชร สุนทรนนท์, 2551)

จากความสำเร็จและความต้องการจำเป็นอย่างยิ่งดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จเพื่อใช้เป็นแนวทางในการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการระดมทุนเพื่อบริหารสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับวิธีดำเนินการของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการระดมทุน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนในเรื่องการระดมทุนเพื่อการศึกษา
 ศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนในด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา การดำเนินการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาการระดมทุนของโรงเรียนต่าง ๆ องค์ความรู้ด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา และข้อมูลอื่นที่จำเป็น

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนรัฐบาลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกโรงเรียนในประเทศไทย จำนวน 27,872 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ได้โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 378 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับการระดมทุน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 1,134 คน โดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) จำแนกเป็น โรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 จำนวน 342 โรงเรียน แบ่งเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่ 38 โรงเรียน ขนาดกลาง 139 โรงเรียน และขนาดเล็ก 165 โรงเรียน และโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 3 - 4 จำนวน 36 โรงเรียน แบ่งเป็นขนาดใหญ่ 9 โรงเรียน ขนาดกลาง 19 โรงเรียน และขนาดเล็ก 8 โรงเรียน ได้มาโดยการกำหนดสัดส่วนตามประเภท ขนาดโรงเรียน และภูมิภาคที่โรงเรียนตั้งอยู่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียนในการระดมทุนเพื่อการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียนด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเรื่ององค์ความรู้ด้านการระดมทุนที่ต้องการฝึกอบรม จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความจำเป็นที่จะพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน

2.2 วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาหลักการ และทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 ศึกษาแนวคิด วิธีสร้างเครื่องมือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ท โดยมี 5 ระดับ

2.2.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบข่ายด้านต่าง ๆ

2.2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสมถูกต้องและรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

2.2.5 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) จำนวน 5 ท่าน โดยทุกข้อมีค่าเท่ากับ 1.00

2.2.6 นำเครื่องมือมาทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.985 มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.228 – 0.876 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

2.2.7 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามแล้วนำไปให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง เมื่อผ่านการตรวจสอบแล้ว จึงจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การนำเครื่องมือที่จะใช้ในการศึกษาไปเก็บข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัดของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอหนังสืออนุญาตและขอความร่วมมือในการวิจัย โดยผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามและขอรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์ตามลักษณะของข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลแต่ละประเภท ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบจากแบบตรวจสอบรายการ ใช้วิธีแจกแจงความถี่

4.2 ข้อมูลจากการสอบถาม มีวิธีวิเคราะห์ ดังนี้

4.2.1 แบบเลือกตอบ ใช้วิธีแจกแจงความถี่และหาค่าเฉลี่ย

4.2.2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด

4.2.3 คำตอบปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สรุปประเด็นรวมเป็นรายการตามประเด็นหลักของแบบสอบถาม

ระยะที่ 2 การศึกษาสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการระดมทุน

การศึกษสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการระดมทุน การดำเนินการวิจัยขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการระดมทุน เพื่อนำผลการศึกษาไปประกอบการร่างหลักสูตรเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูล

การเลือกกรณีศึกษา เนื่องจากการวิจัยในขั้นตอนนี้เน้นการศึกษาปรากฏการณ์จากอดีตถึงปัจจุบัน ในการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศด้านการระดมทุน มีการระดมทุนหลากหลายวิธีที่ประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา ผู้วิจัยได้สำรวจและเลือกโรงเรียนโดยศึกษาประวัติและภูมิหลังการดำเนินการของโรงเรียน ตลอดจนได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษา โดยเลือกโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 และช่วงชั้นที่ 3 - 4 เป็นกรณีศึกษาจำนวน 2 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการเลือกกรณีศึกษา ดังนี้

1.1 เป็นโรงเรียนรัฐบาลที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 1 - 2 และ ช่วงชั้นที่ 3 - 4 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการระดมทุนเพื่อการศึกษาในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา และมีการดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

1.3 เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการระดมทุนเพื่อการศึกษาประสบผลสำเร็จ หมายถึง การระดมทุนที่ได้เงินหรือวัสดุ ครุภัณฑ์ หรือ สามารถสร้างอาคารรวมมูลค่า 1 ล้านบาทขึ้นไป ใน 1 ปี

1.4 เป็นโรงเรียนที่มีวิธีการระดมทุนเพื่อการศึกษาด้วยวิธีการหรือรูปแบบที่หลากหลายและสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นแหล่งเรียนรู้ของเครือข่ายและหน่วยงานอื่น และมีสภาพการบริหารเป็นที่ยอมรับ

1.6 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ บุคลากรในโรงเรียนกรณีศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนคณะครูที่เกี่ยวข้องกับการระดมทุน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 1 – 2 คือ โรงเรียนบ้านธวัชบุรี ตำบลธงธานี อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดร้อยเอ็ด และช่วงชั้นที่ 3 – 4 คือ โรงเรียนเสลภูมิพิทยาคม ตำบลขมิ้นเมือง อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแนวคิดการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เตรียมตัวศึกษาหาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพและได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ จากเอกสารงานวิชาการ และตำราต่าง ๆ

2.1 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึก การศึกษาเอกสาร และแบบบันทึกภาคสนาม สำหรับเก็บข้อมูลภาคสนาม นอกจากนั้นยังใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

2.2 วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ศึกษาเอกสาร บทความ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ในองค์กรต่าง ๆ เช่น สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) และ ศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล ที่ได้จากระยะที่ 1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา

2.2.2 ศึกษาเอกสาร บทความ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับการศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศด้านการระดมทุน (Best Practice)

2.2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ตามภาษาเนื้อหา เมื่อผู้วิจัยได้รับคำแนะนำแล้วนำไปปรับแก้ไขให้สมบูรณ์ ได้นำแบบสัมภาษณ์ไปให้คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง มีการแก้ไขและปรับปรุงให้มีความถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริง

2.2.4 เตรียมแบบบันทึกภาคสนาม (Field Notes) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนามและเพื่อบันทึกเหตุการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนกรณีศึกษา

2.2.5 เตรียมแบบศึกษาเอกสาร เพื่อใช้ในการศึกษาข้อมูลร่องรอยการปฏิบัติงาน จากเอกสาร และบันทึกร่องรอยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนกรณีศึกษา พร้อมทั้งบันทึกภาพนิ่ง ในกรณีการเข้าถึงเอกสารมีอุปสรรคหรือขัดข้อง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขั้นเตรียมการก่อนเก็บข้อมูล

3.1.1 ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยโดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และขอบข่ายของการศึกษาในโรงเรียนกับผู้บริหารโรงเรียน หลังจากนั้น ได้จัดส่งหนังสือเพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัย

3.1.2 ทำความคุ้นเคยกับคณะครูผู้ให้ข้อมูลและผู้บริหารโรงเรียน จากนั้นได้กำหนดแผนการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์กับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้าสายชั้น และคณะครูพร้อมขออนุญาตทำการบันทึกเสียง

3.1.3 ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการระดมทุนของโรงเรียนกรณีศึกษา ได้แก่ ธรรมนูญโรงเรียน แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี โครงการด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา เอกสารด้านการระดมทุนทั้งหมด รายงานการประเมินตนเองแผนงบประมาณเอกสารการอบรมสัมมนา รายงานผลการปฏิบัติงาน เอกสารสรุปการดำเนินงาน กิจกรรมของโรงเรียน คำสั่งโรงเรียน แผ่นพับ และภาพถ่าย เป็นต้น

3.1.4 จัดทำตารางกำหนดนัดหมายเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามและสัมภาษณ์บุคลากร โดยใช้ระยะเวลาโรงเรียนละ 5 วัน ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2555

3.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบบันทึกภาคสนามและใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล นอกจากนั้นได้ มีการบันทึกภาพถ่ายสถานที่ บ้ายกิจกรรม และร่องรอยการทำงานอื่น ๆ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่รวบรวมได้มีความเที่ยงและความตรง ผู้วิจัยตระหนักถึงการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และยังได้ศึกษาข้อมูลจากโรงเรียน ได้ตรวจสอบข้อมูลจากผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกครั้งที่มีการเก็บข้อมูลภาคสนามได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลกิจกรรมและเหตุการณ์ว่าได้มีการปฏิบัติในโรงเรียนจริง (Denzin, N. K., 1970)

3.3 ขั้นออกจากพื้นที่ หลังจากผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูให้ข้อมูลโดยรับการสัมภาษณ์เสร็จแล้ว ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามเรียบร้อยแล้วพร้อมตรวจสอบ

เอกสาร ความเพียงพอของข้อมูลผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเอกสารร່องรอยการทำงาน บันทึกภาพนิ่ง เอกสาร กล่าวขอบคุณในความร่วมมือและให้ความอนุเคราะห์

4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การศึกษาเอกสาร การบันทึก ข้อมูลภาคสนามจากการศึกษารายกรณีแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามตารางนัดหมายการให้สัมภาษณ์ ตามกรอบของการศึกษาได้ตรวจสอบข้อมูลตามกรอบ แนวคิดและคำตอบของผู้ให้ข้อมูลมีความตรงและความเที่ยง ตามเนื้อหา แล้วจึงได้ทำการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยจำแนกข้อมูลตามกรอบของการศึกษา ตามพฤติกรรมที่แสดงออก

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการขอรับเอกสาร จากทางโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารได้ให้ความอนุเคราะห์แล้ว เพื่อศึกษาทำความเข้าใจและวิเคราะห์ ตามกรอบของการศึกษา

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามจากแบบบันทึก (Field Notes) เป็นข้อมูล ที่ได้จากการสังเกตเกี่ยวกับเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน และ บางครั้งอาจมีการสัมภาษณ์เพื่อเป็นการยืนยันและการให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ ดำเนินการนั้น ๆ การนำข้อมูลภาคสนามทั้งหมดและข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ตาม กรอบการศึกษาและนำเสนอผลการศึกษา นำเสนอในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา ผู้วิจัยได้ ดำเนินการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมการปฏิบัติงานในการระดมทุนเพื่อ การศึกษาของสถานศึกษาจำนวน 378 แห่ง จากผู้บริหารโรงเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับการระดม ทุนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละสถานศึกษา โรงเรียนละ 3 คน แยกเป็นประชากรจากช่วงชั้นที่ 1 - 2 จำนวน 1026 คน ประชากรจากช่วงชั้นที่ 3 - 4 จำนวน 108 คน รวมเป็น 1,134 คนได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 352 โรง แยกเป็นช่วงชั้นที่ 1 - 2 จำนวน 323 โรง 969 คน ช่วงชั้นที่ 3 - 4 จำนวน 29 โรง 87 คน รวมเป็น 1056 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 63.78 อายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 67.23 มีการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ร้อยละ 72.63 ดำรงตำแหน่ง 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 55.78 และผลการศึกษาสภาพการระดมทุนเพื่อการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.65) 3 ข้อ ระดับมาก 18

ข้อ ระดับปานกลาง 4 ข้อ และระดับน้อย 5 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 23 สถานศึกษามีบัญชีรับ จ่าย เกี่ยวกับการใช้งบประมาณ จากการระดมทุนอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.27) รองลงมาคือ ข้อ 12 สถานศึกษามีอำนาจในการจัดการบริหารเกี่ยวกับการระดมทุนอย่างเป็นเอกภาพ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.92) และข้อ 3 บุคลากรในสถานศึกษามีองค์ความรู้ในเรื่องระดมทุน ($\bar{X} = 2.16$, S.D. = 0.29) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และการศึกษาองค์ความรู้ด้านการระดมทุนที่ต้องการฝึกอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.53) ซึ่งเรื่องที่ต้องการอบรมพัฒนามากที่สุดคือ ข้อ 15 การวางแผนงานโครงการระดมทุนที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.32) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อ 20 แนวทางการระดมทุนที่ประสบผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.27) อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อ 4 การสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริจาค ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.23) อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของ สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการระดมทุน พบว่าองค์ประกอบในการระดมทุนของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการระดมทุน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่มี 3 ขั้นตอน 14 องค์ประกอบ คือ ขั้นตอนที่ 1 ด้านการวางแผนระดมทุน มี 5 องค์ประกอบ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการ 2) กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย 3) กำหนดโครงการระดมทุน 4) แต่งตั้งคณะกรรมการและเครือข่าย 5) ตั้งงบประมาณ ขั้นตอนที่ 2 วิธีการดำเนินการระดมทุน มี 4 องค์ประกอบ 1) มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ 2) ประชาสัมพันธ์การระดมทุน 3) แสวงหาแหล่งทุน 4) จัดกิจกรรมระดมทุน ขั้นตอนที่ 3 กำกับติดตามและประเมินผลการระดมทุน มี 5 องค์ประกอบ 1) กำกับติดตามการระดมทุน 2) ตอบรับการบริจาค 3) สรุปรายรับ-รายจ่ายและรายงานผล 4) นำรายได้จากการระดมทุนไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ 5) ประกาศเกียรติคุณคณะกรรมการและผู้ให้การสนับสนุน โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ประสบความสำเร็จในการระดมทุน มี 3 ขั้นตอน 20 องค์ประกอบ คือขั้นตอนที่ 1 วางแผนระดมทุน มี 11 องค์ประกอบ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็น (Need Assessment) 2) กำหนดวัตถุประสงค์ในการระดมทุน 3) จัดทำแบบสรุปรายการและประมาณการงบประมาณ 4) กำหนดประเด็นเพื่อขอรับการสนับสนุนและกำหนดโครงการระดมทุน 5) ศึกษาความเป็นไปได้ของแผนการระดมทุน 6) ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ 7) หาผู้นำในการระดมทุน 8) แต่งตั้งที่ปรึกษาการระดมทุน 9) แต่งตั้งคณะกรรมการและอาสาสมัครระดมทุน 10) เลือกกิจกรรมระดมทุน และ 11) ตั้งงบประมาณสนับสนุนการระดมทุน ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการระดมทุน มี 4 องค์ประกอบ 1) ประชาสัมพันธ์การระดมทุน 2) แสวงหาแหล่งบริจาคทุน 3) คัดเลือกศิษย์เก่าดีเด่น และ 4) จำหน่ายสลากรางวัลเพื่อการกุศล ขั้นตอนที่ 3 กำกับ ติดตามและประเมินผล มี 5 องค์ประกอบ 1) กำกับติดตามผลการระดมทุน 2) ตอบรับการบริจาค 3) สรุปและแจ้งรายรับ - รายจ่าย 4) ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และ 5) ประเมิน รายงาน และประชาสัมพันธ์โดยสถานศึกษามีการแสดงภาวะผู้นำในการระดมทุน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน มีส่วนร่วมเป็น

ผู้บริจาคที่สำคัญในการระดมทุน เป็นกำลังสำคัญ ทำหน้าที่เป็นผู้บอกบุญในการระดมทุน ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการระดมทุนอย่างสม่ำเสมอ มีการเชิญบุคคลภายนอกมาเป็นผู้นำหรือมีส่วนร่วมในการระดมทุน โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้นำที่เป็นบุคคลภายนอกให้ช่วยเชิญชวนบุคคลอื่นและแนะนำบุคคลที่จะเป็นอาสาสมัครเข้ามาช่วยในการระดมทุน มีการประชาสัมพันธ์โน้มน้าวให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน เห็นความจำเป็นที่ต้องมีการระดมทุน ผู้อำนวยการโรงเรียนมีการสร้างทีมงานในการระดมทุน สถานศึกษากระตุ้นให้ผู้นำที่เป็นบุคคลภายนอกมีส่วนร่วมเป็นผู้บริจาคในการระดมทุน และผู้อำนวยการโรงเรียนมีการเชิญชวนให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนในการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมเพื่อการพัฒนาโรงเรียนในอนาคต

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษา การศึกษา พบว่า การระดมทุนในประเทศไทยอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากการจัดการศึกษาของประเทศไทยรัฐบาลให้การสนับสนุนไม่ทั่วถึง ละเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โรงเรียนจำเป็นต้องแสวงหาแหล่งทุน และใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อหาแหล่งทุนมาใช้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกและให้เกิดผลลัพธ์ต่อผู้เรียน ดังเช่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวไว้ว่า การจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เพียงพอในการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการในโรงเรียน นอกจากนี้ จากสรุปรายงานการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการจ่ายเพื่อการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลเป็นเงินงบประมาณ ประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป รายการเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือค่าใช้จ่ายรายหัว ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการที่จะนำไปใช้ในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพ แม้ว่ารัฐบาลจะเพิ่มจำนวนงบประมาณให้มากขึ้นตามลำดับแล้วก็ตาม ดังนั้น จึงจำเป็นที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจะต้องมีการกิจในการระดมทรัพยากรและการลงทุน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549) ซึ่งจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์และแนวทางการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ธาดา ยาวังเสน ได้ทำวิจัยเรื่อง การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่พิเศษจังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาสภาพการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่พิเศษจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าได้ระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่พิเศษจังหวัดเชียงรายด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์เป็นบางครั้ง ส่วนที่ได้ปฏิบัติบ่อยครั้งคือ เชิญคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการ

วางแผน การจัดการศึกษาของโรงเรียน ประสานงาน ขอรับทุนจากภาคเอกชนและหน่วยงานราชการ บำรุงรักษา ซ่อมแซมการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน สำรวจและลำดับความสำคัญของวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในโรงเรียน จัดกิจกรรมให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากป่าไม้และพืชในท้องถิ่น และครูนำทรัพยากร ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน แต่ที่ได้ปฏิบัติน้อยครั้ง คือขอการสนับสนุนจากครูอาสาที่มาจัดการเรียนการสอนโดยไม่คิดค่าจ้าง ขอการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ ส่งนักศึกษา มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา จัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาขึ้นภายในโรงเรียน ได้รับความช่วยเหลือด้านทุนในการจัดการศึกษาจากต่างประเทศและจ้างครูอัตราจ้าง โดยใช้เงินของชาวบ้านหรืองบประมาณที่ได้จากหน่วยงานอื่น (ธาดา ยาวังเสน, 2550)

2. ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการระดมทุน ประกอบด้วย การดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา มี 3 ขั้นตอน 14 องค์ประกอบ คือ ขั้นตอนที่ 1 ด้านการวางแผนระดมทุน มี 5 องค์ประกอบ ขั้นตอนที่ 2 วิธีการดำเนินการระดมทุน มี 4 องค์ประกอบ ขั้นตอนที่ 3 กำกับติดตามและประเมินผลการระดมทุน มี 5 องค์ประกอบ และในโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 3 ขั้นตอน 20 องค์ประกอบ คือ ขั้นตอนที่ 1 วางแผนระดมทุน มี 11 องค์ประกอบ ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการระดมทุน มี 4 องค์ประกอบ ขั้นตอนที่ 3 กำกับ ติดตามและประเมินผล มี 5 องค์ประกอบ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของโรงเรียนที่ผู้วิจัยศึกษาได้ทำการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Levenson, S. สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จในการระดมทุน ทั้งสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ เมื่อมีรูปแบบวิธีการระดมทุนไปปฏิบัติที่พบว่าสามารถระดมทุนได้ประสบความสำเร็จโดยขอรับบริจาคได้เกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ นั่น นอกจากจะเกิดจากการวางแผนใช้การบริจาคที่มีความเป็นไปได้แล้ว ปัจจัยสำคัญ คือ การระดมทุนจากผู้บริจาครายใหญ่ ที่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่วางไว้ เพราะหากไม่สามารถระดมทุนจากผู้บริจาครายใหญ่ตามแผนที่วางไว้ การระดมทุนจะไม่มีทางสำเร็จได้เลย ดังนั้นในการระดมทุนจะต้องให้ความสำคัญอย่างสูงยิ่งกับผู้บริจาครายใหญ่ เพราะถ้าหาผู้บริจาครายใหญ่ไม่ได้ตามแผนที่วางไว้ จะทำให้การระดมทุนไม่บรรลุผลตามเป้าหมาย หรือต้องหาผู้บริจาครายย่อยให้ได้เป็นจำนวนมากมหาศาล เพื่อให้ได้ยอดบริจาคจำนวนมากเพื่อมาทดแทนยอดเงินบริจาคที่คาดว่าจะได้รับจากผู้บริจาครายใหญ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เนื่องจากฐานผู้บริจาคมีอยู่เพียงจำกัด ดังนั้นหากไม่สามารถระดมทุนจากผู้บริจาครายใหญ่ได้ จะทำให้การระดมทุนประสบปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ และการระดมทุนจะล้มเหลวในที่สุด (Levenson, S., 2003) สอดคล้องกับแนวคิดของ Seiler, T. L. กล่าวไว้ว่าบุคคลที่เป็นคณะกรรมการนโยบาย (Board of Trustees) คณะผู้บริหารระดับสูง (Senior Management) และผู้บริจาครายใหญ่ (Major Donors) คณะกรรมการนโยบายมีภารกิจ วิสัยทัศน์ นโยบายและภารกิจของหน่วยงาน คณะผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่บริหารจัดการให้บรรลุผลตามที่กำหนดในภารกิจ ผู้บริจาครายใหญ่ คือผู้ให้

การสนับสนุนต่อการกิจและมีพันธะสัญญาในการบริจาคทุน บุคคลทั้ง 3 กลุ่มนี้ จะเป็นพลังสำคัญที่มีอิทธิพลและเป็นพลังขับเคลื่อนการระดมทุนสำหรับหน่วยงานที่มีขนาดใหญ่ อาจจะรวมบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ด้วย เช่น คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการมูลนิธิ คณะกรรมการสมาคม และคณะกรรมการศิษย์เก่า เป็นต้น (Seiler, T. L., 2003) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Ronald R. R. ได้วิจัยคุณลักษณะและแรงจูงของผู้บริจาคที่มีผลต่อการบริจาคเพื่อการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจและคุณลักษณะของผู้บริจาคหลายด้านมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยจูงใจที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ผู้บริจาคเห็นคุณค่าต่อการอุดมศึกษา ผู้บริจาคมีความพึงพอใจต่อประสบการณ์ของตนในมหาวิทยาลัยและผู้บริจาคมีความเชื่อว่ามหาวิทยาลัยนี้ได้ให้การศึกษาที่มีคุณภาพ คุณลักษณะของบริจาคที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริจาคที่มีอายุมากกว่ามีแนวโน้มที่จะบริจาคยอดเงินสูงกว่า และผู้บริจาคที่มีรายได้สูงกว่าบริจาคยอดเงินสูงกว่าสิทธิประโยชน์ด้านภาษีและการระบุนามบุคคลที่เป็นที่รักมีระดับนัยสำคัญ ในการจำแนกระหว่างผู้บริจาครายย่อยกับผู้บริจาครายใหญ่ ข้อค้นพบที่ไม่คาดหวังจากงานวิจัยนี้คือ มีผู้บริจาคจำนวนน้อยที่บริจาคไม่ใช่เงินสด ข้อค้นพบของงานวิจัยนี้มีประโยชน์ในการขยายให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ กำหนดผู้บริจาครายใหญ่บนพื้นฐานของการจำแนกประเภทของการบริจาค คุณภาพของมหาวิทยาลัยมีผลเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการตัดสินใจของผู้บริจาค (Ronald R. R., 1997)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบที่ผู้วิจัยตั้งเป้าไว้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการด้านการระดมทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพการระดมทุนเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก หลักจากการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีได้ทราบว่าในการระดมทุนของโรงเรียนประถมศึกษา มี 3 ขั้นตอน 14 องค์ประกอบ คือ ขั้นตอนที่ 1 ด้านการวางแผนระดมทุน มี 5 องค์ประกอบ ขั้นตอนที่ 2 วิธีการดำเนินการระดมทุน มี 4 องค์ประกอบ ขั้นตอนที่ 3 กำกับติดตามและประเมินผลการระดมทุน มี 5 องค์ประกอบ และในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้แนวปฏิบัติที่ดีในการด้านการระดมทุน มี 3 ขั้นตอน 20 องค์ประกอบ คือ ขั้นตอนที่ 1 วางแผนระดมทุน มี 11 องค์ประกอบ ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการระดมทุน มี 4 องค์ประกอบ ขั้นตอนที่ 3 กำกับ ติดตามและประเมินผล มี 5 องค์ประกอบ จากข้อค้นพบนี้ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาต้องทำงานร่วมกัน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการจัดการในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่คณะกรรมการวางแผนงาน คณะกรรมการดำเนินงาน คณะกรรมการในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีคณะกรรมการในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และร่วมกันทำงานเป็นทีมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งจะเป็นแนวทางในการระดมทุนเพื่อการศึกษาจะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากสิ่งที่ได้จากการ

ระดมทุนการศึกษาสูงสุด ซึ่งผู้บริหารควรนำขั้นตอนการระดมทุนนี้ไปใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อเป็นการนำองค์ความรู้เรื่องการระดมทุนเพื่อการศึกษาไปใช้กับโรงเรียนทุกขนาด และนำวิจัยปฏิบัติการไปใช้ในทุกสถานศึกษาระดับการศึกษาอื่น เพื่อเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2546). คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-ช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ธาดา ยาวังเสน. (2550). การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่พิเศษจังหวัดเชียงราย. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วีระวัชร สุนทรนนท์. (2551). การพัฒนาแนวทางการวางแผนการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). ข้อมูลสารสนเทศ ประจำปีการศึกษา 2556. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). การประชุมวิชาการ การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- _____. (2548). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาข้าราชการ พ.ศ. 2548-2551. กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค.
- _____. (2549). 15 รูปแบบการบริหารโรงเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบรุ่น 1 ปี 2544. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. เรียกใช้เมื่อ 5 กรกฎาคม 2560 จาก <http://plan.bopp-obec.info/>
- Denzin, N. K. (1970). Sociological Methods: A source Book. Chicago: Aldine.

- Levenson, S. (2003). Fundraising help for School Principals and other School Leaders. Retrieved September 12 , 2017, from <http://www.arc.gov/index.do?nodeId=1729>
- Ronald R. R. (1997). Impact of Donor Motivations and Characteristics on Giving to Higher Education. In A Dissertation Doctor of Philosophy. University of Oklahoma Graduate College.
- Seiler, T. L. (2003). Developing and Articulating a Case for Support. (2nd ed.). an Francisco: Jossey-Bass.